

ali i autentičnost. Spomenimo da je Ž. Radić obradio Poljički statut i iz vizure antikorupcijskih odredbi (u zborniku-knjizi *Suzbijanje korupcije u Hrvatskoj u srednjem vijeku*, knj. 2, ur. Zorislav Antun Petrović, Institut za kulturu i etiku i Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb 2016., 122-132) te i tako ukazao na važnost i aktualnost Poljičkog statuta.

Izdanje koje je pred nama – objavljeno pod uredničkim vijećem u sastavu Nenad Cambi, Radoslav Tomić, Željko Radić, Darijo Radović, Petar Rodić i Nediljko Mišerda – svakako je dobrodošlo i opravdano jer stoljetnu pisanu pravnu riječ ponovno približava svima onima koje zanima – iz bilo kojega razloga – dugotrajnost i običajnost poljičkoga kraja i njegovih ljudi te specifične pravne norme koje su u njemu regulirale svakodnevni život pojedinca i njegove ruralne zajednice.

Tomislav Galović

Pavao Ritter Vitezović, *Dva stoljeća uplakane Hrvatske / Plorantis Croatiae saecula duo*, prir. Zrinka Blažević – Bojan Marotti, Matica hrvatska, Zagreb 2019., 350 str.

Matica hrvatska u sklopu nakladničkog niza "Posebna izdanja" objavila je 2019. prijevod Vitezovićeve epa *Dva stoljeća uplakane Hrvatske (Plorantis Croatiae saecula duo)*. Djelo je s latinskog prevela te uvodnom studijom i bilješkama popratila Zrinka Blažević, dok je Bojan Marotti redigirao hrvatski prijevod, obilježio naglaske i napisao tekstološki pogovor. Kritičko izdanje latinskoga izvornika priredili su zajedničkim snagama. Riječ je o vizualno atraktivnom, čvrsto ukoričenom izdanju koje uz tekst donosi i deset reprodukcija bakroreza.

Uvodna studija, naslovljena Rađanje nacionalnoga epa: *Dva stoljeća uplakane Hrvatske* (5-21), očekivano je sadržajna i teorijski potkrijepljena. Studiju priređivačica, inače renomirana ritterologinja, započinje kontekstualizacijom nastanka djela te kratkim razmatranjem dvaju otisaka (starijeg [A] i mlađeg [B]). Stranice koje slijede donose analizu strukture spjeva te njegovih sadržajnih i poetičkih obilježja. U studiji je istaknuto da Vitezovićev odabir epa kao forme nije bio slučajan: oslanjajući se na tekovine suvremene historiografije, priređivačica ep prepoznaje kao književni oblik neupitnog naciotvornog i mobilizacijskog potencijala. Uspoređujući *Dva stoljeća uplakane Hrvatske* s poljskom vernakularnom književnošću, Zrinka Blažević *Uplakanu Hrvatsku* vidi kao reprezentativan i prepoznatljiv model povijesnoga pamćenja, jasne političke funkcije i praktične namjere. Konačno, priređivačica otvoreno razlaže i vlastitu namjeru: prijevodom ispraviti recepcijsku nepravdu koju je *Uplakana Hrvatska* pretrpjela.

Djelo se sastoji od naslovnice (22-23), posvete grofu Ivanu Ferdinandu Josipu Herbersteinu (24-29), predgovora čitatelju (30-33), samog spjeva (34-201), čija dva pjevanja ("Prvo stoljeće uplakane Hrvatske" i "Drugo stoljeće uplakane Hrvatske") broje 2768 stihova, prigodne pjesme grofu Marsigliju, koju priređivači donose u izvornom [A] (214-217) i redigiranom [B] obliku (202-205), te prigodnih pjesama koje su autoru u čast napisali zagrebački kanonici Petar Črnković (206-207) i Franjo Josip Vernić (208-209) te plemeniti gospodin Franjo Kralj (210-213). Izdanje izvornik i prijevod donosi usporedo: latinski izvornik tiskan je na lijevoj, a hrvatski prijevod na desnoj strani. Tekst spjeva popraćen je i godinama zbivanja, nalik kronici, a potkrijepljen je i fusnotama koje bilježe Vitezovićeve izmjene i intervencije te opsežnim bilješkama u kojima priređivačica donosi pojašnjenja zbivanja i ličnosti spomenutih u epu (219-293).

Konačno, velik prinos ovom Matičinom izdanju dao je i uvaženi filolog Bojan Marotti, koji je u članku *O priređivanju latinskoga izvornika i o nekim osobitostima hrvatskoga prijevoda* (295-329) donio tekstološku analizu djela. Marotti je ovim pogovorom ne samo ukazao na jezične i stilske osobitosti Vitezovićeve spjeva, već i usporedio otiske te objasnio jezične odluke priređivača, kao i postupak akcentuacije hrvatskoga prijevoda. Izdanje završava zahvalama (331-332), a posljednje stranice donose *Kazalo imena i mjesta* (333-349), koje uvelike olakšava snalaženje u tekstu.

Zrinka Blažević i Bojan Marotti svojom su erudicijom široj i znanstvenoj javnosti ponudili vrstan prijevod vrsnoga književnoga ostvarenja. Ipak, kao struka ne smijemo s uma smetnuti historicitet *Uplakane Hrvatske*: pomni rad priređivača najbolje ćemo honorirati novim istraživanjima Vitezovićeve opusa.

Marta Jurković

Hrvatski sabor 1861.: zaključci i drugi važniji spisi, prir. Arijana Kolak Bošnjak – Tomislav Markus – Stjepan Matković, Hrvatski institut za povijest, Zagreb 2018., 361 str.

U 2018. godini Hrvatski institut za povijest je tiskao knjigu *Hrvatski sabor 1861.: zaključci i drugi važniji spisi* koju su priredili preminuli Tomislav Markus, Arijana Kolak Bošnjak i Stjepan Matković. Radi se o sabranim dokumentima vezanim za, u hrvatskoj historiografiji poznati, "Veliki Sabor", onaj održan 1861. Premda uvelike ograničen od vladara Franje Josipa, ipak nakon neoapsolutizma značio je oživljavanje parlamentarnog života, a pridjev "veliki" možemo opravdati činjenicom da je utjecaj izrečenog na saborskim sjednicama osjetan kroz daljnja desetljeća. Na tom se zasjedanju osim državno-pravnih pitanja i određivanja pozicije prema Austriji i Ugarskoj, također raspravljalo o raznim temama s područja kulture, gospodarstva, školstva, javnih financija, prometa, uprave i sudstva. Te se teme razmatralo u duhu modernizacije i s intencijom stvaranja moderne hrvatske nacije. Izostanak kraljevih sankcija predloženih zakona i raspust Sabora nije umanjio njegov značaj za proučavanje hrvatske parlamentarne povijesti.

Nakon *Predgovora* (1-2) nalazimo kratak osvrt na Hrvatski sabor iz 1861. u poglavlju *Hrvatski sabor 1861.: borba za prilagođavanje ustavnih, narodnih i državnih prava novom duhu javne uprave* (3-12) te *Popis saborskih zastupnika po abecednom redu i izbornim jedinicama* (13-22). Zatim slijedi dio knjige *Dokumenti* koji čine *Zaključci i važniji spisi Sabora Kraljevine Dalmacije, Hrvatske i Slavonije od 1861.* Prvo su izneseni transkribirani *Zaključci Hrvatskog sabora iz 1861. godine* (25-194). Radi se o sto i trinaest zaključaka iz širokog tematskog spektra. Potom je doneseno trideset izabranih saborskih spisa u zasebnim poglavljima. Redom su to: *Hrvatski sabor moli kralja da mu se dostave abdikacijski spisi Ferdinanda V.* (194-196); *Hrvatski sabor traži priključenje Dalmacije, Senja i koarnerskih otoka Trojednoj Kraljevini* (196-200); *Hrvatski sabor moli da se amnestiraju politički okrivljenici u Dalmaciji* (200-201); *Hrvatski sabor moli kralja da se Petrovaradinska regimenta sjedini sa Slavonskom vojnom granicom* (201-202); *Hrvatski sabor moli kralja da se Senj i Dalmacija pridruže Hrvatskoj i Slavoniji* (203-204); *Prijedlog grupe zagrebačkih zastupnika o uređenju odnosa Hrvatske s Ugarskom* (205-206); *Prijedlog Eugena Kvaternika o uređenju odnosa Trojedne Kraljevine s Ugarskom i Austrijom* (206-223); *Prijedlog manjine Osrednjeg odbora o uređenju odnosa Trojedne*